

# Wandelroute Sprengenberg, op de Sallandse Heuvelrug

5.6 km wandelen

Wandel op de heuvelachtige Sprengenberg en laat je verrassen door de uitgestrekte bossen, glooiende heidevelden en vele planten en dieren. Wie het gebied verder induikt, komt nog pittige 'kuitenbijters' tegen.

## De wandelroute

Je wandeling start bij Erve De Pas. Pik daar de oranje route op.

Wandel deze route met onze route app

✓ Download de [route app](#) >

✓ Heb je onze app al? Ga [direct naar deze route in de app](#) >

### ▶ De Sprengenberg, Informatieschuur Erve De Pas

Tegenover de parkeerplaats zie je een akker. Natuurmonumenten verbouwt er samen met een biologische boer uit de buurt granen als rogge en haver, maar ook de meer zeldzame rassen van vroeger als eenkoren en spelt. Samen met een biologische bakker worden er heerlijke koekjes van gebakken. Deze zijn te koop in De Pas. De akker is onderdeel van de enk, die de boeren uit Haarle vroeger gemeenschappelijk gebruikten. In het deel dat nu van Natuurmonumenten is, wordt weer op duurzame wijze geboerd: met dierlijke mest en zonder bestrijdingsmiddelen of kunstmest. Hierdoor bloeien er bijzondere kruiden en krijgen dieren de ruimte om er te leven. Bijen bijvoorbeeld, genieten van de nectar van de planten: een heerlijke maal. Vooral in de zomer is het hier een drukte van jewelste. Luister maar eens goed naar de zoemende Enk!

### 1 Restje heide

Het is moeilijk voor te stellen, maar vroeger was dit besloten bos een grote open heidevlakte. De schaapherder trok met zijn hond en kudde over de hei. Dankzij de vele grazende schapen was de heide prachtig egaal, zonder gras of boompjes. 's Avonds keerde de herder terug naar de schaapskooi. De mest die de schapen hier produceerden was van grote waarde. Deze werd namelijk gebruikt om de akker op de enk vruchtbaarder te maken.



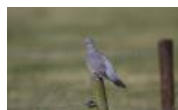
### 2 Bosaanplant

In de twintigste eeuw maakte de komst van de kunstmest een einde aan het mesttekort. De heidegrond verloor haar waarde voor de boerengemeenschap. Op de Sprengenberg werd een groot deel van de heide bebost. Dat gebeurde veelal in grote, rechthoekige vakken met naaldbomen, gescheiden door lanen van Amerikaanse eiken. De verkoop van dit hout bracht nieuwe inkomsten, waardoor landgoedeigenaren hun hoofd boven water konden houden.



### 3 Holenbroeders

Deze lanen zijn een dynamische woningmarkt. Vooral spechten zijn grootafnemer. De ovale openingen zijn uitgehakt door zwarte spechten, de ronde door bonte spechten. Maar als je een hol ziet, weet je nog niet of er een specht in woont. Doorgaans gebruiken spechten hun nest maar één seizoen. Daarna komt het hol vrij voor een ander; een holenduif bijvoorbeeld, of een uil, een vleermuis of een marter.



#### 4 Rododendrontuin

Het loont de moeite om even door de rododendrontuin te wandelen. Het is het restant van een kwekerij van waaruit in de jaren zestig rododendrons en azalea's werden verkocht en ook veel van de lanen van het landgoed zijn beplant.



#### 5 Korhoen

Vanaf de rand van het bos heb je prachtig zicht over de heide, die zich uitstrekt over de eigenlijke heuvel de Sprengenberg en doorloopt over de Haarlerberg en een flank van de Holterberg. Dit grote heidegebied op de Sallandse Heuvelrug is de laatste plek in Nederland waar het korhoen voorkomt. Ook hier staat de populatie zwaar onder druk. Vandaar ook dat de vogel symbool staat voor de kwetsbaarheid van het gebied.



#### 6 Heideherstel

De overheid heeft een speciaal beschermingsplan opgesteld voor het korhoen. In aansluiting daarop hebben Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten onlangs het open heidegebied op de Sallandse Heuvelrug uitgebreid tot 1000 hectare. Daarvoor is in totaal zo'n 300 hectare dichtgegroeide heide open gekapt. Om de heide in goede conditie te houden plagt Natuurmonumenten elk jaar op kleine schaal de heide af. Ook worden er geregeld kleine stukje heide afgebrand. Behalve korhoenders profiteren ook allerlei andere dieren van het herstel van de heide.



#### 7 Ruigte door runderen

Ten westen van de Van Heekweg laat Natuurmonumenten Schotse hooglanders in het bos grazen. Met hun gegraas zorgen de runderen ervoor dat de grasgroei tussen de bomen en op de tussenliggende oude bouw- en graslandjes beperkt blijft. Andere planten, waaronder heidestruikjes, krijgen daardoor meer kans. Als je het pad over het veerooster even volgt zie je al snel hoe gevarieerd het bosgebied is geworden door de hooglanders.



#### 8 Palthetoren

Deze villa is in 1903 gebouwd in opdracht van de toenmalige eigenaar Van Wulfften Palthe. Het torentje dat boven de bomen uitsteekt, was een sterrenobservatorium. Destijds was er overigens nog maar weinig bos in de wijde omgeving; het was merendeels heide. Vandaar ook dat de windvaan een korhaan is. Het gebouw is nog steeds in gebruik, het is eigendom van de Stichting Huis Bergh.



#### 9 Oud bos

Het Van den Landenbos is één van de weinige bossen die er al was ten tijde van de bouw van de villa. Het bos moet al vóór 1850 zijn aangeplant op een wat vochtiger deel. Je treft hier ook andere bomen dan dennen, waaronder beuk, douglasspar en fijnspar. Door de varens, die onder de bomen groeien, heeft het bos wel wat weg van een sprookjesbos.





## Erve De Pas

Via de eikenlaan kom je bij Erve De Pas. Momenteel in verbouwing. Vanaf de herfstvakantie 2017 kun je er genieten van een streeklunch bij Herberg De Pas. Terwijl de (klein)kinderen in de Speelnatuur ravotten. Heb je nog een vraag dan helpen de vrijwilligers van Natuurmonumenten je graag in de informatieschuur. Op **zondag 22 oktober** gaan we open. Wees welkom!



## Bereikbaarheid en toegankelijkheid



### startpunt

Kom kennismaken met Erve De Pas: herberg, infoschuur, speelnatuur en startpunt voor een natuurtocht in Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug.

De Sprengenberg, Informatieschuur Erve De Pas

Molenweg 2

7448 RE Haarle (Hellendoorn)

### Routebeschrijving



### openbaar vervoer

Bij NS-station Nijverdal kunt je een fiets huren. Via Haarle is het ongeveer 8 kilometer naar het startpunt van de wandeling. Via het fietspad over de Paltheweg is het circa 7 kilometer.



### met de auto

Vanaf de N35 neem je tussen Raalte en Nijverdal de afslag Haarle. Je rijdt het dorp in en gaat bij de kruising linksaf. Nadat je restaurant De Haarlerberg bent gepasseerd, sla je op de T-splitsing bij de kerk rechtsaf de Molenweg in. Na circa 500 meter sla je linksaf de Oude Deventerweg in. Je passeert informatieschuur De Pas en even later zie je aan je rechterhand de parkeerplaats.

